

Protocol d'atenció a la identitat i a l'expressió de gènere de la Universitat de València

PREÀMBUL

Des del convenciment de la riquesa de la diversitat de totes i cadascuna de les persones que formen part de la comunitat universitària, la Universitat de València aposta pel reconeixement, el respecte i la revalorització de les diferències que ens fan úniques. En aquest sentit, la Universitat de València reconeix la llibertat, la dignitat i la igualtat de totes les persones i el dret d'autodeterminació de la pròpia identitat i expressió de gènere.

D'acord amb la normativa vigent d'àmbit autonòmic i estatal¹ i atenent a la responsabilitat social com a institució pública d'ensenyament superior, la Universitat de València ha desenvolupat aquest protocol d'actuació per garantir aquests drets als membres de la comunitat universitària en el àmbit de la seua competència.

Aquest instrument s'emmarca dins la iniciativa per la igualtat en la diversitat que impulsa el Vicerectorat d'Igualtat, Diversitat i Sostenibilitat de la Universitat de València, que s'anomena *diversitats*, amb minúscula i en plural, amb la intenció de trencar amb la norma i la jerarquia i convidar a la pluralitat.

Aquest protocol s'acompanya, a més, d'un informe explicatiu que desenvolupa i justifica el seu contingut.

DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

Aquest protocol té per objecte garantir el reconeixement del dret d'autodeterminació de la identitat i l'expressió de gènere de les persones que formen part de la comunitat universitària, i en especial d'aquelles que, en l'àmbit universitari, manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada en el moment del naixement.

Aquest protocol serà d'aplicació a qualsevol membre de la comunitat universitària. Addicionalment, quan les actuacions remeten a l'accés i l'ús d'instal·lacions i serveis universitaris, aquest protocol serà aplicable també a les persones usuàries d'aquests.

¹ Normativa estatal i autonòmica de referencia: Constitució espanyola (arts. 14, 9.2 i 18); Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones; Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana; Decret 102/2018, de 27 de juliol, del Consell, de desplegament de la Llei 8/2017, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana i Llei 23/2018, de 29 de novembre, de la Generalitat, d'igualtat de les persones LGTBI.

La utilització d'aquest protocol no impedeix que qualsevol persona compresa en l'àmbit d'aplicació del mateix, pugui acudir en qualsevol moment a la via jurisdiccional per a exercir el seu dret a la tutela judicial efectiva. L'existència de qualsevol procés judicial sobre el mateix assumpte suspèn l'aplicació del present protocol.

Article 2. Definicions

D'acord amb la legislació vigent i als efectes que preveu aquest protocol, s'entendrà per:

1. **Identitat de gènere:** vivència interna i individual del gènere tal com cada persona la sent i autodetermina, podent o no correspondre amb l'assignat en el moment del naixement.
2. **Expressió de gènere:** manifestació de cada persona de la seua identitat de gènere.
3. **Persones trans:** concepte paraigua inclús que comprèn diferents realitats i identitats, incloses la de les persones *transsexuals* i *transgènere*s, la identitat de gènere de les quals no correspon amb l'assignada en el moment del naixement.
4. **Persones transsexuals:** persones *trans* que completen la seua transició per a adequar l'expressió de gènere a la seua identitat de gènere amb tractaments mèdics i operacions de reassignació de sexe.
5. **Persones transgènere**s: persones *trans* que realitzen el procés de transició cap al gènere sentit sense sotmetre's a una reassignació.
6. **Procés de transició:** procés personal i únic d'autoafirmació de la pròpia identitat que correspon a cada persona, en cas de voler fer-ho, decidir en quin moment s'inicia.
7. **Persones cis:** persones, la identitat de gènere de les quals, si es correspon amb l'assignada en el moment del naixement.
8. **Persones intersex:** persones que han desenvolupat de manera natural combinacions atípiques de cromosomes, hormones, genitals i característiques físiques dels homes i les dones.
9. **Discriminació directa:** tractament menys favorable rebut per una persona en comparació a una altra en situació anàloga o comparable per motius de la seua identitat o expressió de gènere.
10. **Discriminació indirecta:** quan una disposició, criteri o pràctica aparentment neutres, ocasionen un desavantatge a persones per motius de la seua identitat o expressió de gènere.
11. **Discriminació múltiple:** quan una persona pateix de forma simultània una sèrie de discriminacions per motius diferents arrel·legats en la legislació.
12. **Assetjament discriminatori:** existirà quan qualsevol comportament o conducta que per raons d'identitat o expressió de gènere, es realitze amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una o diverses persones i de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, ofensiu o segregat.
13. **Victimització secundària:** maltractament addicional exercit contra una persona que, sent víctima de discriminació, assetjament o represàlia per motiu de la seua identitat o expressió de gènere, pateix les conseqüències addicionals de una inadequada atenció per part dels responsables administratius, institucions de salut, policia o qualsevol altre agent implicat.

14. **Nom d'ús comú o elegit:** el triat per la persona d'acord amb la seua identitat de gènere sentida.
15. **Nom d'ús legal o registral:** aquell que figura en el document nacional d'identitat o document equivalent.

Article 3. Contingut del dret d'autodeterminació de gènere

Els membres de la comunitat universitària, a més dels que reconeix l'article 10 dels Estatuts de la Universitat de València, tenen dret a l'autodeterminació de gènere, a la igualtat i a no patir discriminació per motiu d'identitat o expressió de gènere, i en concret:

- al lliure desenvolupament de la seua personalitat i al reconeixement de la identitat de gènere sentida, sense la necessitat de prova psicològica ni l'obligació d'aportar o acreditar qualsevol tipus de documentació mèdica;
- a ser tractades i identificades de conformitat a la seua identitat de gènere i a l'adequació dels documents administratius universitaris segons el que preveu aquest protocol;
- a la protecció efectiva enfront l'assetjament discriminatori i agressions físiques i/o verbals, d'acord a allò establert a l'article 5 del capítol 1 d'aquest protocol.
- a l'adequació dels espais universitaris per tal de garantir el lliure desenvolupament de tots els membres de la comunitat universitària;
- i a rebre de la universitat una atenció adequada a les seues necessitats i a ser informades dels seus drets.

CAPÍTOL 1. PLA D'ACTUACIONS

Article 4. Àmbit d'actuacions

1. La Universitat de València dissenyarà i adoptarà un pla d'igualtat en la diversitat, després de fer un diagnòstic de situació de les diferents realitats de la diversitat de la comunitat universitària. Aquest pla d'igualtat en la diversitat fixarà els objectius concrets que s'han d'assolir, les estratègies i les pràctiques que s'han d'adoptar per a la seva consecució, així com l'establiment de sistemes eficaços de seguiment i avaluació dels objectius fixats.
2. Per a la consecució dels objectius fixats, la Universitat de València, entre altres,
 - promourà accions de sensibilització, divulgació i formació entorn de la diversitat i especialment, de la diversitat afectivosexual, de gènere i familiar;
 - prestarà atenció, acompanyament i suport en el seu àmbit d'actuació a qualsevol membre de la comunitat universitària durant el procediment de canvi de nom i/o procés de transició i a aquelles persones que pugen ser objecte de discriminacions, d'acord a allò establert a l'article 5 del capítol 1 d'aquest protocol;

- i adoptarà mesures de suport a la realització d'estudis i projectes d'investigació sobre identitat de gènere, expressió de gènere, diversitat sexual i familiar en tots els seus vessants, alhora que podrà impulsar l'existència de grups d'investigació especialitzats en identitat i expressió de gènere o la creació d'una càtedra.

Article 5. Actuacions davant l'assetjament o comportaments LGTBfòbics

Fins que no hi haja norma expressa, les actuacions davant l'assetjament per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere així com actituds o comportaments LGTBfòbics, s'iniciaran amb la presentació de la queixa o denúncia davant la Sindicatura de Greuges (que actuarà com a finestra d'entrada única de detecció de l'assetjament) o davant de qualsevol òrgan de la universitat.

A tots els efectes, s'aplicarà supletòriament i en tot el que no siga contrari al present protocol, allò establert al protocol d'actuació davant de l'assetjament sexual i per raó de sexe de la Universitat de València que estiga en vigor.

Article 6. Accés i ús de les instal·lacions universitàries

La Universitat garantirà l'accés i l'ús de les instal·lacions universitàries d'acord amb la identitat de gènere sentida, incloent-hi els lavabos i els vestuaris, de totes les persones i adaptarà, si escau, els espais per a fer efectiu aquest dret. Per a garantir aquest dret, la Universitat de València estudiarà la disponibilitat i la distribució d'aquest equipament, així com la possibilitat i la viabilitat que siguen unisex. En qualsevol cas, els lavabos i els vestuaris seran inclusius i garantiran la privadesa dins del seu interior.

CAPÍTOL 2. CANVI DE NOM

1. Canvi de nom d'ús comú

Article 7. Canvi de nom d'ús comú o elegit

1. El canvi de nom d'ús comú implica el dret a ser tractada i identificada d'acord amb el nom triat a sol·licitud de la persona, de conformitat a la seua identitat de gènere.
2. Els tràmits per al canvi de nom d'ús comú seran gratuïts, i en cap cas implicaran l'obligació d'aportar o acreditar qualsevol tipus de documentació mèdica.

Article 8. Tractament administratiu de la identitat de gènere sentida

D'acord amb el que disposa l'article 9 de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat Valenciana, no s'alterarà la titularitat jurídica dels drets i obligacions que corresponguen a la persona ni es prescindirà del número del document nacional d'identitat o document equivalent, sempre que aquest hi haja de figurar.

Article 9. Efectes del canvi de nom d'ús comú

1. El canvi de nom d'ús comú tindrà efectes exclusius en les actuacions i els procediments interns de la Universitat de València, especialment en aquells d'exposició pública.
2. Per a fer efectiu el dret d'autodeterminació de gènere de les persones que així ho sol·liciten, i d'acord amb l'article 9.3, apartat e, de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana, la Universitat de València habilitarà els mecanismes administratius oportuns i coordinats per a adaptar els arxius, les bases de dades i la resta de fitxers de l'administració i eliminarà el caràcter públic d'aquelles dades que facen referència al passat en què conste un gènere diferent del manifestat.
3. No obstant açò l'anterior, per a la sol·licitud d'expedició de títols universitaris o documents de caràcter oficial relatius a les persones que hagen sol·licitat un canvi de nom d'ús comú segons preveu aquest protocol, es mantindran les dades d'identitat registrades a efectes oficials d'acord amb la legislació vigent, sense perjudici del que disposa l'article 12 del present protocol.

II. Canvi de nom d'ús legal

Article 10. Canvi de nom d'ús legal o registral

1. El canvi de nom d'ús legal implica el dret a ser tractat i identificat d'acord amb el nom que figura en el document nacional d'identitat o document equivalent a sol·licitud de la persona, prèvia modificació de l'assignació del sexe i el nom propi en el Registre Civil.
2. Els tràmits per al canvi de nom d'ús legal seran gratuïts i implicaran l'obligació d'acreditar la rectificació registral amb una còpia del nou document nacional d'identitat o document equivalent. En cap cas implicaran la necessitat d'aportar o acreditar qualsevol tipus de documentació mèdica.

Article 11. Efectes del canvi de nom d'ús legal

El canvi de nom d'ús legal tindrà efectes en tots els documents oficials i de gestió administrativa de la Universitat de València.

Article 12. Reexpedició de títols o documents oficials

La nova tramitació i expedició de títols i documents oficials amb data anterior a la rectificació registral, segons estableix la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de l'esment relatiu al sexe de les persones, es fa a petició de la persona interessada. Els tràmits seran gratuïts, i implicaran l'obligació d'acreditar la

rectificació registral amb una còpia del nou document nacional d'identitat o document equivalent.

CAPÍTOL 3. PROCEDIMENT

Article 13. Sol·licitud

La persona interessada o, si és el cas, els seus representants legals, sol·licitarà el canvi de nom i/o reexpedició de títols o documentació oficial a través d'una instància general o conforme al formulari corresponent que figura a l'annex II o III d'aquest protocol respectivament. Aquests formularis estaran també disponibles al web del Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat.

Article 14. Presentació

La presentació de la sol·licitud implica l'acceptació i el consentiment informat per a iniciar els tràmits oportuns en els termes d'aquest protocol.

Una vegada emplenada i signada, junt amb la documentació requerida, la sol·licitud de canvi de nom i/o reexpedició de títol o altra documentació oficial s'ha de presentar per registre d'entrada en el centre o servei corresponent. Aquesta petició es derivarà al Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat que actuarà com a finestra d'entrada única a fi de preservar la confidencialitat del procediment i activar la coordinació amb la resta de serveis implicats.

Article 15. Execució

Rebuda la sol·licitud, es comunicarà la correcta recepció a l'adreça electrònica que s'ha fet constar, i s'iniciarà el procediment per a començar la nova acreditació i els possibles canvis en la documentació administrativa en coordinació amb la resta de serveis universitaris implicats en cada cas.

Una vegada realitzats els canvis, les unitats gestores i/o serveis implicats informaran al Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat que, al seu torn, comunicarà la resolució a la persona sol·licitant en el termini màxim d'un mes.

Article 16. Tractament de les dades personals

El tractament de dades personals es troba subjecte a les previsions del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de les seues dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades; i a la legislació nacional en la matèria. Així mateix es garantirà la confidencialitat de les dades tractades en els expedients en els termes previstos en la normativa vigent.

Annex Consell de Govern 20-6-19
Punt 16 ordre del dia.
ACGUV 138/2019
València, 21 Juny 2019
LA SECRETÀRIA GENERAL

CAPÍTOL 4. TRACTAMENT INTERN DE L'EXPEDIENT

Article 17. Coordinació de les actuacions amb els serveis implicats

El Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat coordinarà les actuacions entre els serveis universitaris implicats (Servei d'Informàtica, centres i facultats, Servei de Recursos Humans, altres...) i,

A. en el cas d'una sol·licitud de canvi de nom:

1. Informa en primer lloc al centre o servei implicat per la sol·licitud (en cas que la sol·licitud s'haja dirigit directament al Vicerectorat),
2. Després, sol·licita a l'administrador/-a del centre o servei implicat que efectue els canvis pertinents en la base de dades a que té accés, segons disposa l'article 9 de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, i als efectes de canvi de nom d'ús comú o d'ús legal segons es tracte.
3. La secretaria del centre o servei realitza els canvis pertinents, lliura la nova documentació (carnet universitari) directament a la persona sol·licitant i informa al Vicerectorat.
4. El Servei d'Informàtica supervisa els canvis realitzats des de la secretaria del centre o servei, realitza els canvis adients pertinents i facilita un nou compte de correu electrònic amb el nou nom (triat o legal) a la persona sol·licitant i informa al Vicerectorat.
5. El Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat comunica a la persona sol·licitant els canvis realitzats i tanca l'expedient.

B. en el cas d'una sol·licitud de reexpedició de títols o documentació oficial:

1. Informa en primer lloc al centre o servei implicat per la sol·licitud (en cas que la sol·licitud s'haja dirigit directament al Vicerectorat),
2. Després, sol·licita a l'administrador/-a del centre o servei implicat que efectue els canvis pertinents en la base de dades i reexpedisca la documentació.
3. La secretaria del centre o servei realitza els canvis pertinents, lliura la nova documentació directament a la persona sol·licitant i informa al Vicerectorat.
4. El Servei d'Informàtica supervisa els canvis realitzats des de la secretaria del centre o servei, realitza els canvis adients pertinents en la base de dades de la universitat i informa al Vicerectorat.
5. El Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat comunica a la persona sol·licitant la resolució i tanca l'expedient.

Article 18. Coordinació de les actuacions amb altres serveis

El Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat coordinarà si escau les actuacions amb altres serveis universitaris indirectament afectats per la sol·licitud de la persona interessada.

Disposició transitòria

Es garantirà el funcionament dels actuals serveis que es presten a les persones que formen part de la comunitat universitària que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada fins que s'habiliten els mecanismes administratius oportuns i coordinats per a adaptar els arxius, les bases de dades i la resta de fitxers de l'administració i que, en tot cas, no podrà ser superior a sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta normativa.

Disposició final

Aquest protocol de la Universitat de València entra en vigor al dia següent de la seua publicació en el Diari Oficial de la Generalitat València.

Annex Consell de Govern... 20-6-19
Punt... 16... ordre del dia.
ACGUV... 138/2019
València, 21 juny 2019
LA SECRETÀRIA GENERAL

ANNEX I. PLA DE COMUNICACIÓ DEL PROTOCOL

Amb l'objectiu que el present protocol siga conegut per tota la comunitat universitària, n'establirà una apropiada difusió a través dels canals de comunicació següents:

- Inclusió del protocol en la pàgina web del Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat, així com al web del servei competent en matèria d'igualtat en la diversitat, que inclourà a més informació sobre els recursos disponibles.
- Informació del protocol i de la seua aprovació a través de correu electrònic (pregoner) a tota la comunitat universitària.
- Inclusió de la informació relativa al protocol, així com del servei en matèria d'igualtat en la diversitat, en els cursos, trobades i jornades d'informació adreçades al professorat i al personal d'orientació dels centres educatius, així com durant les visites a la universitat de futurs universitaris, per tal d'establir-ne actuacions de coordinació, en particular, durant les proves d'accés a la universitat (PAU).
- Inclusió de la informació relativa al protocol, així com del servei en matèria d'igualtat en la diversitat, en la guia de graus i d'accés adreçades a l'alumnat de nou ingrés així com en la secció de recursos d'informació de les guies d'activitats adreçades a l'alumnat i el professorat de tots els nivells educatius no universitaris, per tal d'establir-ne actuacions de coordinació, en particular, durant les proves d'accés a la universitat (PAU). Aquesta informació s'inclourà també a les guies de postgraus.
- Inclusió de la informació relativa al protocol, així com del servei en matèria d'igualtat en la diversitat, en els continguts de la formació inicial del professorat universitari així com en el pla de formació continua del PAS i PDI.
- Inclusió de l'enllaç al protocol en les pàgines web de les diferents unitats i serveis de la universitat.
- Informacions puntuals i circulars específiques en els moment de matricula.

A més, es donarà a conèixer al personal de totes les empreses col·laboradores, a les que treballen en les instal·lacions de la universitat, a les entitats subministradores i a les empreses o entitats en les quals l'estudiantat puga dur a terme les seues pràctiques professionals.

A fi de sensibilitzar i informar la comunitat universitària, la Universitat de València realitzarà campanyes específiques amb l'objectiu de difondre, entre altres, aquest protocol.

Annex Consell de Govern... 20-6-19
Punt... 16 ...ordre del dia.
ACGUV... 138/2019
València, 21 juny 2019
LA SECRETÀRIA GENERAL

ANNEX II. FORMULARI DE SOL·LICITUD CANVI DE NOM

Sol·licitud de canvi de nom

Nom d'ús legal: _____

Cognoms: _____

DNI/NIE/Passaport: _____

Tel. mòbil: _____ Correu electrònic: _____

EXPOSA:

Que ha comprès els termes establits en el protocol d'atenció a la identitat i a l'expressió de gènere de la Universitat de València, i

SOL·LICITA:

canvi de nom d'ús comú, i que siguen modificades les seues dades personals en virtut de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat Valenciana, de tal manera que en la documentació administrativa d'exposició pública conste el següent:

- Nom d'ús comú o elegit: _____.
- Identitat de gènere sentida: Home, Dona, No binària

canvi de nom d'ús legal, i que siguen modificades les seues dades personals tal i com han estat modificades al seu document nacional d'identitat o equivalent.

I, addicionalment, que es canvie la fotografia de les bases de dades de la Universitat de València.

Documentació que adjunta, si escau:

- Fotocòpia del document nacional d'identitat o equivalent amb el nou nom legal
- Fotografia actualitzada mida carnet

València, a __ de/d' _____ de ____.

Firma

Annex Consell de Govern.....20-6-19
Punt.....16.....ordre del dia.
ACGUV.....138/2019.....
València,.....21 juny 2019.....
LA SECRETÀRIA GENERAL

VICERRECTORAT D'IGUALTAT, DIVERSITAT I SOSTENIBILITAT
CAP D'INICIATIVES EN MATÈRIA DE DIVERSITAT

ANNEX III. FORMULARI DE REEXPEDICIÓ DE TÍTOLS O DOCUMENTACIÓ OFICIAL

Sol·licitud de reexpedició de títols o documentació oficial

Nom: _____
Cognoms: _____
DNI/NIE/Passaport: _____
Tel. mòbil: _____ Correu electrònic: _____

EXPOSA:

Que, havent modificat les seues dades personals en el seu document nacional d'identitat o equivalent, i segons estableix la disposició addicional segona de la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de las persones,

SOL·LICITA:

Que s'expedisca de nou i de forma gratuïta la documentació oficial, còpia de la qual adjunte, amb el nom registral actualitzat.

Documentació que adjunta:

- Fotocòpia del document nacional d'identitat o equivalent
- Fotocòpia de la documentació a actualitzar

València, a ____ de/d' _____ de ____.

Firma

Annex Consell de Govern.....20-6-19
Punt.....16.....ordre del dia.
ACGUV.....1381/2019
València,.....21 juny 2019
LA SECRETARIA GENERAL

VICERRECTORAT D'IGUALTAT, DIVERSITAT I SOSTENIBILITAT
CAP D'INICIATIVES EN MATÈRIA DE DIVERSITAT

El protocol, i l'informe explicatiu que l'acompanya, han estat elaborats per l'equip de la iniciativa *diversitats*: ruth m. mestre i mestre, cap d'iniciatives de diversitat, i Sela Andreu Muñoz, tècnica de diversitats. Des d'ací volem agrair també la participació i supervisió del treball realitzada per membres del col·lectiu Lambda; per Víctor Manuel Merino Sancho, professor de la Universitat Rovira i Virgili i per l'equip que lidera Pep Devís Devís, professor de la Universitat de València; perquè sense la seua col·laboració, professionalitat i compromís no hauria estat possible culminar aquest document.

València, a 3 de juny de 2019.

Annex Consell de Govern...20-6-19

Punt...16...ordre del dia.

ACGUV...1381/2019

València, 21 juny 2019

LA SECRETÀRIA GENERAL

Informe explicatiu que acompanya el protocol d'atenció a la identitat i a l'expressió de gènere de la Universitat de València.

Aquest informe explicatiu desenvolupa i justifica el contingut del protocol d'atenció a la identitat i a l'expressió de gènere de la Universitat de València, i proporciona informació per aprofundir en l'objecte i propòsit d'aquest instrument per tal de comprendre millor l'abast i filosofia d'aquesta ferramenta.

PREÀMBUL

Al preàmbul es situa la diversitat en el centre de les polítiques universitàries, en compliment de la legislació vigent i com a responsabilitat social que ostenta la universitat com a institució pública d'ensenyament superior.

El reconeixement i respecte de la diversitat és una qüestió de drets humans i de justícia social. Com a tal requereix un marc normatiu que reconega el dret a la identitat i a la lliure expressió de gènere com un dret humà fonamental, i dotar-lo de les eines adequades per a fer-ho efectiu.

En aquest sentit, la normativa autonòmica al·ludeix directament les universitats públiques valencianes pel que fa, tant a l'adaptació del protocol d'atenció a la identitat i a l'expressió de gènere¹ a l'àmbit universitari (art. 25 de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana) com a la implementació de mesures i actuacions específiques per al foment de la igualtat en la diversitat entre la comunitat universitària (art. 25 de la citada llei i de la Llei 23/2018, de 29 de novembre, de la Generalitat, d'igualtat de les persones LGTBI).

Amb el compromís que el reconeixement de la diversitat constituïska una aposta ferma i una prioritat per a la Universitat de València, s'ha subscrit un conveni de col·laboració amb la Generalitat Valenciana, a través de la Vicepresidència i de la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, per al foment d'activitats de formació, recerca, divulgació i sensibilització en matèria d'igualtat en la diversitat entre la comunitat universitària.

Fruit d'aquest conveni, la Universitat de València ha engegat una iniciativa per la igualtat en la diversitat en sentit ampli, que inclou la diversitat afectivosexual, familiar i de gènere, l'etnicocultural i la religiosa. Aquest projecte, que impulsa el Vicerectorat d'Igualtat, Diversitat i Sostenibilitat, s'anomena *diversitats*, amb minúscula i en plural, amb la intenció de trencar amb la norma i la jerarquia i convidar a la pluralitat. I és en el marc d'aquesta iniciativa que s'elabora i promulga aquest protocol.

¹ El protocol educatiu a que fa referència és el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat, regulat a la Instrucció, de 15 de desembre de 2016, del director general de Política Educativa, que estableix el procediment d'actuació als centres educatius no universitaris.

DISPOSICIONS GENERALS

A les disposicions generals es detalla l'objecte i àmbit d'aplicació del present protocol, les definicions pertinents als efectes d'aquest, el contingut del dret d'autodeterminació de gènere així com el pla d'actuacions, en què s'emmarca aquest instrument.

Objecte i àmbit d'aplicació (art. 1)

Pel que fa a l'objecte i àmbit d'aplicació, el protocol garanteix el dret d'autodeterminació de gènere de totes les persones i, en especial, d'aquelles que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada en el moment del naixement, en la línia del que disposa la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat.

La identitat de gènere és la vivència interna i individual del gènere (masculí, femení o no binari) tal com cada persona la sent i autodetermina. Aquesta circumstància pot correspondre o no amb el gènere assignat en el moment del naixement, que consisteix en l'apreciació visual dels òrgans genitals externs.

En relació amb la pròpia vivència de la identitat de gènere, les persones podem ser persones *trans* o *cis*. El terme *trans* s'usa per a referir-se a totes aquelles persones que tenen una identitat de gènere divergent o expressen "rols de gènere" diferents als assignats per la societat –entenent per rols de gènere el conjunt de funcions, pautes, comportaments i drets definits i atribuïts socialment i culturalment. Aquestes vivències poden mostrar una gran varietat de formes i expressions que, de vegades, reben denominacions específiques, però que ací no detallarem. Emprem en aquest text l'expressió *trans** com un concepte paraigua inclusiu que comprèn diferents realitats i identitats, incloses la de les persones *transsexuals*, *transgènere*s, *transvestits/des*, etc.² Les persones *cis*, per contra, serien totes aquelles persones la identitat de gènere de les quals es correspon amb l'assignada en el moment del naixement, és a dir, on el sexe (biològic i genital) guarda relació amb el gènere (social) assignat.

De manera conscient, en la redacció d'aquest text s'ha evitat restringir els drets a la identitat i l'expressió de gènere al col·lectiu de persones *trans*, fent-ho extensible a totes les persones, incloses les *intersex* –tal com preveu el protocol a què fa referència la Instrucció, de 15 de desembre de 2016, del director general de Política Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.

Les persones *intersex* són aquelles persones que han desenvolupat de manera natural combinacions atípiques de cromosomes, hormones, genitals i característiques físiques dels homes i les dones. Abans, per referir-se a aquestes discordances entre sexe cromosòmic, gònades i genitals s'utilitzava el terme "hermafrodita", però avui en dia es rebutja per considerar-se pejoratiu i inexacte.

² En la secció de desenvolupament i justificació de les definicions que inclou el protocol, treballarem el concepte i explicarem les diferències entre persones *transsexuals* i *transgènere*s, així com *transvestides* (relatiu al concepte d'expressió de gènere o comportament de gènere no normatiu).

Els moviments activistes *intersex*, en el marc dels drets humans, denuncien l'abordatge mèdic de la intersexualitat i d'aquelles cirurgies que no siguen mèdicament necessàries, resultat d'expectatives socials imposades pel model binari del "sistema sexe/gènere"³, que es realitzen sense el consentiment lliure i informat de les persones concernides.

Els cossos intersexuals són cossos no normatius, no binaris, transgredeixen les normes del sistema i obrin un ventall de condicions associades a un desenvolupament sexual atípic de les característiques sexuals. Existeixen així diferents estats i variacions de la intersexualitat, que no sempre són evidents en el moment del naixement. I és, en aquest sentit, en cas que la identitat de gènere sentida no corresponga amb l'assignada en el moment del naixement, que té aplicació aquest protocol a tots els efectes.

El present protocol serà d'aplicació a qualsevol membre de la comunitat universitària (estudiantat, personal d'administració i serveis així com personal docent i investigador) que manifeste una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada i tinga vinculació amb la universitat en el moment de sol·licitud de canvi de nom.

Empara també les persones que hagen finalitzat la seua relació amb la universitat als efectes de reexpedició de títols, segons estableix l'article 10 del present protocol, així com l'estudiantat *trans* futur universitari immers en un procés de transició de gènere sense haver rectificat les seues dades registrals. En aquest sentit, i als efectes que preveu la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, la Universitat de València establirà mesures de seguiment i de coordinació amb els centres d'accés, i en particular, durant les proves d'accés a la universitat (PAU), en virtut del que estableix el procediment de tractament de dades personals que afecta l'alumnat *trans*, incorporat en el document d'*Informació General i Instruccions de Matrícula a les Proves d'Accés a la Universitat (PAU)*.

Adicionalment, quan les actuacions remeten a l'accés i l'ús d'instal·lacions i dels serveis universitaris d'acord amb la identitat de gènere sentida, incloent-hi els lavabos i els vestuaris, aquest protocol serà aplicable també a les persones usuàries d'aquests. Cal pensar, per exemple, en les instal·lacions del Servei d'Educació Física i Esports, que ofereix activitats per als distints col·lectius universitaris (PDI, PAS, estudiantat), però també per a usuaris i usuàries de la Nau Gran, fills i filles del PDI i del PAS, etc., e inclús persones externes a la universitat. En aquest sentit, el protocol hi serà d'aplicació per a totes les persones que facen ús de les instal·lacions esmentades.

L'esport pot resultar una experiència traumàtica per a les persones *trans* i *intersex*, tant pel que fa a la segregació per gènere com del que resulta de l'exposició pública del cos. Els lavabos i vestuaris es converteixen en espais incòmodes que marginen els cossos no normatius. Trobar "banys segurs" esdevé un problema diari per a les persones *trans* i *intersex*, així com el fet de participar en activitats esportives (equips, entrenaments i competicions). Aquest és un tema important i específic de l'àmbit de l'esport, perquè les competicions es realitzen per segregació de gènere i cal tindre-ho en compte.

³ Aquest concepte es detallarà a l'apartat de definicions.

Per altra banda, cal pensar també en aquelles situacions quotidianes que afronten diàriament persones externes a la universitat com és el fet d'omplir una fitxa de tercers, reservar un allotjament, gestionar un viatge o gaudir de serveis universitaris oberts al públic general, com són els cursos d'extensió universitària, la Nau Gran o l'Escola d'estiu de la Nau dels Xiquets i les Xiquetes, entre altres.

En cas de no tindre modificades les seues dades registrals, i a petició de la persona interessada, la universitat vetlarà per respectar la identitat de gènere sentida d'aquestes persones i, sempre que siga possible, en la documentació administrativa d'exposició pública, farà ús de les seues dades personals segons estableix l'article 6 del capítol 1 d'aquest protocol (relatiu al tractament administratiu de la identitat de gènere), i que detallem en l'apartat corresponent.

Definicions (art. 2)

A continuació, es detalla i justifica la selecció de les definicions que inclou en el protocol, que faciliten la interpretació del document i la comprensió de les diferents necessitats i realitats a què es veuen exposades les persones amb una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada en el moment del naixement. La majoria d'aquestes definicions s'han extret de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana.

En essència, el que es tracta és conèixer el significat de quatre conceptes bàsics com són el sexe biològic, la identitat de gènere, l'expressió de gènere i l'orientació sexual –que es combinen per a configurar la realitat de qualsevol persona i, en especial, la de les persones *trans*.

El sexe (biològic) fa referència a les diferències sexuals, anatòmiques i fisiològiques, basades en les característiques merament biològiques; mentre que el gènere (social) refereix a les diferències socioculturals i, en general, a les diferents funcions, papers i rols associats i atribuïts tant a dones com a homes.

El "sistema sexe-gènere" (Gayle Rubin, 1975) fa referència a la manera com cada realitat cultural distribueix i assigna pautes de comportament i rols socials a les persones en funció del seu sexe (biològic). El nostre sistema organitza la realitat des de la dicotomia sexual, assignant a homes i a dones uns patrons socioculturals que inclouen una orientació sexual determinada. Cada persona ha de tenir un sol sexe biològic coherent amb una identitat de gènere i un rol de gènere, que, al seu torn, genera un desig, l'heterosexual.

L'heteronormativitat és la expectativa que totes les persones són, o han de ser, heterossexuals, i que aquesta condició és l'única natural, normal o acceptable. Aquest model contribueix a crear un sistema igualment binari de gènere que construeix homes i dones com a éssers complementaris, diferents i desiguals. El sistema sociopolític que justifica i promou la superioritat de l'home i l'heterossexualitat vers la resta de gèneres i orientacions sexuals es diu "heteropatriarcat", i, en ocasions, també anomenat "cisheteropatriarcat".

Segons aquest sistema de sexe-gènere binari, les coses anirien així:

	♀	♂
sexe	femella	mascle
identitat de gènere	dona	home
expressió de gènere	femenina	masculina
orientació sexual	heterosexual*	heterosexual*

Annex Consell de Govern... 20-6-18

Punt... 16... ordre del dia.

ACGUV... 138/2019

València, 21 juny 2019

LA SECRETÀRIA GENERAL

*En referència l'expectativa que totes les persones són, o han de ser, heterossexuals, i que aquesta condició és l'única natural, normal o acceptable (heteronormativitat).

El binarisme del sistema sexe-gènere fa referència al fet de pensar aquestes categories únicament en termes duals (mascle/femella, home/dona, heterosexual/homosexual). D'aquesta manera, totes les persones que no responen ni se senten identificades amb els "mandats de gènere", no hi tenen cabuda. S'exclou així, de manera directa, d'aquest sistema binari les persones amb diferències de desenvolupament sexual, sexualitats o identitats de gènere diverses, com són les persones LGTBI.

Les sigles LGTBI fan referència a persones que no segueixen la norma sexual i de gènere: lesbianes (L), gais (G), *trans* (T), bisexuals (B) i intersexuals (I). El fet d'incloure les persones *trans* i intersexuals dins d'aquest acrònim pot fer-nos pensar, erròniament, que es tracta d'una altra orientació sexual més. No obstant això, el terme intersexual fa referència a característiques sexuals i el terme *trans* ens parla d'una qüestió d'identitat de gènere.

Les persones intersexuals, com les persones *trans*, tenen un ventall d'orientacions sexuals tan ampli com les persones *cis*. Així, podríem parlar de diferents orientacions afectivosexuals com és l'heterosexualitat, la homosexualitat, la bisexualitat (orientació sexual que fa referència al desig sexual i/o romàntic cap a persones d'ambdós gèneres), la pansexualitat (desig sexual i/o romàntic cap a persones independentment del seu gènere o sexe) o l'asexualitat (falta d'atracció sexual), entre altres.

Per sort, les persones som molt més complexes i riques que aquest sistema binari, i existim més enllà d'aquestes categories estanques:

	♀	♂	♀ ♂
sexe	femella	mascle	intersexual
identitat de gènere	dona	home	altres (agènere, gènere fluïd, etc.)
expressió de gènere	femenina	masculina	andrògina
orientació sexual	heterosexual, homosexual, bisexual, pansexual, asexual, etc.		

Atenent a les definicions que recull el protocol, la **identitat de gènere** refereix a com ens identifiquem cada persona en relació amb la varietat de possibilitats de sentir-se dona, home, cap dels dos (agènere), tots dos (gènere fluid), entre altres. En aquest sentit, quan parlem d'identitat de gènere sentida ens referim a la vivència pròpia, interna i individual, del gènere tal com cada persona la sent i autodetermina, és a dir, l'autoconsciència de cada persona de ser ella mateixa i que pot correspondre o no amb el gènere assignat en el moment del naixement atenent a l'observació dels genitals.

Es reconeix el dret d'autodeterminació de gènere de totes les persones i, en especial, d'aquelles que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada, com poden ser les persones *trans* o les persones *intersex*.

Amb el terme *trans* ens referim a totes aquelles persones que tenen una identitat de gènere sentida divergent o que expressen "rols de gènere" diferents als assignats per la societat, i inicien un procés de transició per adequar la seua expressió a la seua identitat de gènere, incloses la de persones *transsexuals* i *transgèneres*.

Les persones *intersex* són aquelles persones que han desenvolupat de manera natural combinacions atípiques de cromosomes, hormones, genitals i característiques físiques dels homes i les dones. Els estats i variacions de la intersexualitat no sempre són evidents en el moment del naixement, i és, en aquest sentit, en cas que la identitat de gènere sentida no corresponga amb l'assignada, que té aplicació aquest protocol a tots els efectes.

En estreta relació amb aquest concepte central, es presenten les definicions de "procés de transició" i "expressió de gènere".

El **procés de transició cap al gènere sentit** és el moment en què es troba la persona que, de decidir fer-ho, inicia un procediment d'adaptació progressiva a la seua identitat de gènere sentida, i que en ocasions pot comportar tractaments hormonals i/o quirúrgics de cirurgia⁴ que asseguren la congruència amb la seua identitat de gènere. Aquest és el tret que diferencia les persones *transsexuals* i les persones *transgèneres*. Les persones *transsexuals* són aquelles que completen la transició per a adequar l'expressió de gènere a la seua identitat de gènere amb tractaments mèdics i operacions de reassignació de sexe, mentre que les persones *transgèneres* realitzen el procés de transició cap al gènere sentit sense sotmetre's a una reassignació.

L'**expressió de gènere** és la manifestació de la identitat de gènere, és la forma i manera d'expressar-se, gustos i comportaments que s'espera d'un determinat gènere, i que ve imposat per la societat. Hi ha l'expressió de gènere "masculina", l'expressió de gènere "femenina" o una barreja (andrògina)⁵, entre altres, que a més pot ser variable.

⁴ La Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, assenyalava entre altres els tractaments quirúrgics de cirurgia d'exèresi de mama i de genitals, d'implant de pròtesis mamàries i reconstructiva de genitals, de modificació del to i el timbre de veu quan es requereixen, etc.

⁵ L'androgínia és la combinació de característiques masculines i femenines en una mateixa persona, anant més enllà del model binari. En l'actualitat és una forma d'expressió de gènere que defensa el potencial de dinamisme o "fluïdesa dels gèneres" (gènere fluid).

No obstant això, les definicions d'identitat i d'expressió de gènere es presenten per separat perquè no sempre l'expressió és reflex d'una identitat de gènere determinada. Cal pensar en les persones que es transvesten⁶, o que adopten rols de gènere, roba o complements considerats socialment propis del sexe contrari, és a dir, *pròtesis* o *dispositius* que s'adhereixen al cos amb un valor politicoidentitari, com pot ser el fet de pintar-se els llavis o les ungles, portar sabates de taló o falda, etc.

Tot i que la finalitat d'aquest protocol és garantir el dret d'autodeterminació de gènere de totes les persones, i especialment d'aquelles que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada, és important tindre en compte el ventall de realitats que ens obri el concepte d'expressió de gènere, sobretot pel que fa a la detecció, prevenció i actuació enfront d'actituds i comportaments discriminatoris motivats per LGTBIfòbia⁷, que puguen patir les persones com a conseqüència, entre altres, de la seua expressió de gènere no normativa.

És en aquest sentit que s'inclouen els diferents **tipus de discriminació per raó de sexe** (directa, indirecta i múltiple), el concepte d'**assetjament discriminatori** en sentit ampli i el de **revictimització o victimització secundària**, seguint les definicions de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, però que ací no detallarem, i en relació a allò establert a l'article 5 del capítol 1 d'aquest protocol en relació a les actuacions davant l'assetjament per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere així com de les actituds o comportaments LGTBIfòbics.

Per últim, s'inclouen dos definicions bàsiques que determinen el procediment de canvi de nom que defineix aquest document, així com els efectes d'aquests canvis. Així, cal diferenciar entre **nom d'ús comú o elegit**, el que tria la persona d'acord amb la seua identitat de gènere sentida sense haver modificat prèviament les seues dades registrals, i **nom d'ús legal o registral**, que és el que figura en el document nacional d'identitat o equivalent.

De nou ací, per tal de comprendre la naturalesa i rerefons d'aquestes qüestions, és important acudir a la normativa de referència. La Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones, permet el canvi de la inscripció relativa al sexe en el registre civil, i amb això el canvi de nom d'ús legal, de la documentació oficial quan la inscripció no es correspon amb la identitat de gènere sentida.

Tal com assenyala l'article 4 de la citada llei, per a poder rectificar les seues dades, la persona sol·licitant haurà d'acreditar, mitjançant informe mèdic,

⁶ Una persona transvestida és aquella que es vesteix amb roba que s'associa al sexe oposat al seu de naixement. Pot donar-se en públic o en privat, ocasionalment o contínuament. No té a veure amb la seva orientació sexual ni tampoc amb la seua identitat de gènere.

⁷ La LGTBIfòbia és el prejudici social cap a la població LGBTI, construït culturalment i interioritzat a través de la socialització. Es manifesta de molt diferents formes com a violència física, aïllament social, estereotips, etc.

- a) que li ha sigut diagnosticada⁸ "disfòria de gènere"⁹,
- b) que ha sigut tractada mèdicament durant almenys dos anys per a acomodar les seues característiques físiques a les corresponents al sexe reclamat¹⁰.

La llei fixa així un marge d'almenys dos anys per a poder sol·licitar el canvi de nom en el document nacional d'identitat o equivalent, que és el temps mínim de tractament que s'ha d'acreditar. Durant aquest període es dona una paradoxa entre l'aparença física i el nom de la persona que la llei no resol. A més, aquesta normativa va quedar restringida a persones majors d'edat i de nacionalitat espanyola.

En aquest sentit, i per tal de fer efectiu el dret d'aquelles persones que, com hem vist, en el seu procés de transició cap al gènere sentit no volen sotmetre's a un tractament hormonal o quirúrgic (a què obliga actualment la normativa estatal) o que es troben en eixe mateix procés de transició, es desplega la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, que dota de contingut a la definició de **nom d'ús comú o elegit**, que és aquell que tria la persona d'acord amb la seua autodeterminació de gènere (art. 1).

El contingut del dret d'autodeterminació de gènere de les persones que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada en el moment del naixement serà explicat i detallat amb més profunditat a continuació.

Contingut del dret d'autodeterminació de gènere (art. 3)

El dret humà a l'autodeterminació de la identitat de gènere implica el dret de cada persona a construir per a si mateixa una autodefinició respecte de la seua identitat de gènere.

Així va ser recollit de manera expressa l'any 2007 pels Principis de Yogyakarta, una mena de Carta global pels drets LGTBI, que recull una sèrie de estàndards sobre l'aplicació de la legislació internacional de drets humans en relació amb l'orientació sexual i la identitat de gènere, amb la finalitat d'orientar la interpretació i aplicació de les normes del Dret internacional dels drets humans, establint uns llindars bàsics, per a evitar els abusos i donar protecció als drets humans de les persones LGTBI.

⁸ L'informe haurà de fer referència, per una banda, a l'existència d'una dissonància entre el gènere inicialment inscrit i la identitat de gènere sentida pel sol·licitant o sexe psicosocial; així com a la estabilitat i persistència d'aquesta, i per altra, a l'absència de trastorns de personalitat que pogueren influir, de forma determinant, en l'existència d'aquesta dissonància.

⁹ La "disfòria de gènere" és el sentiment de pertànyer a un gènere diferent de l'assignat en el moment del naixement. Gràcies a la lluita d'associacions LGTBI, la disfòria de gènere ha deixat de ser considerada una malaltia per part de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). Es considera actualment "incongruència de gènere", perquè conste en els manuals i així, qui vullga rebre tractament mèdic, pugui fer-ho.

¹⁰ No serà necessari per a la rectificació registral del sexe que el tractament mèdic haja inclòs cirurgia de reassignació sexual.

Es reconeix així el dret al reconeixement de la personalitat jurídica:

“Tot ésser humà té dret, per tot arreu, al reconeixement de la seua personalitat jurídica. Les persones en tota la seua diversitat d'orientacions sexuals o identitats de gènere gaudiran de capacitat jurídica en tots els aspectes de la vida. L'orientació sexual o identitat de gènere que cada persona definisca per a si, és essencial per a la seua personalitat i constitueix un dels aspectes fonamentals de la seua autodeterminació, la seua dignitat i la seua llibertat” (principi 3).

La identitat de gènere que cada persona defineix per a si mateixa constitueix un dels aspectes fonamentals de la seua autodeterminació. Aquest és el fonament del dret d'autodeterminació de gènere de les persones que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada en el moment del naixement que promulga la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, en el seu article 1.

En definitiva, les persones tindran dret a construir per a si una autodefinició respecte de la seua identitat de gènere, essencial per a la seua personalitat, i que constitueix un dels aspectes fonamentals de la seua dignitat i llibertat, i en conseqüència, segons estableix l'article 5 de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, tindran dret:

- al reconeixement de la seua identitat de gènere lliurement manifestada, sense la necessitat de prova psicològica o mèdica¹¹;
- al lliure desenvolupament de la seua personalitat, d'acord amb la seua identitat i expressió de gènere;
- a ser tractades de conformitat a la seua identitat de gènere en tots els àmbits públics i privats;
- que es respecte i protegisca la seua integritat física i psíquica, així com les seues decisions en relació amb la seua identitat i expressió de gènere¹²;
- i que es protegisca l'exercici efectiu de la seua llibertat i a no patir discriminació per motiu d'identitat o expressió de gènere en tots els àmbits de la vida.

Per tal de fer efectiu el dret d'autodeterminació de les persones que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada, la Universitat de València elabora aquest protocol, que obliga a reconèixer, identificar i tractar les persones de conformitat a la seua identitat de gènere sentida. Aquesta norma garanteix el respecte i la protecció de la seua integritat i l'exercici efectiu de la seua llibertat com és l'elecció del nom propi i, a tal efecte, habilita els mecanismes necessaris per a l'adequació de la documentació administrativa d'exposició pública, fent constar el nom triat per la persona, amb el consentiment si escau dels seus representants legals, tot i que no s'haja procedit a la rectificació registral.

¹¹ “Cap persona serà obligada a sotmetre's a procediments mèdics, incloent-hi la cirurgia de reassignació de sexe, l'esterilització o la teràpia hormonal, com a requisit per al reconeixement legal de la seua identitat de gènere”, segons estableixen els Principis de Yogyakarta.

¹² “Cap persona serà sotmesa a pressions per a ocultar, suprimir o negar la seua identitat de gènere”, segons estableixen els Principis de Yogyakarta.

Seguin la legislació vigent, la Universitat de València garantirà el respecte i la protecció del dret a la igualtat i la no-discriminació per qüestions relacionades amb l'orientació sexual, la identitat de gènere, l'expressió de gènere o el desenvolupament sexual, en qualsevol de les seues manifestacions. A tal efecte, oferirà atenció, protecció i suport a l'estudiantat, personal docent i investigador (PDI) i personal d'administració i serveis (PAS) que poguera ser objecte de discriminació davant supòsits d'assetjament o violència per LGTBIfòbia en el si de la comunitat universitària, d'acord a allò establert en l'article 5 del capítol 1 del present protocol.

CAPÍTOL 1. PLA D'ACTUACIONS

Àmbit d'actuacions (art. 4)

Com s'explica al preàmbul, aquest protocol forma part d'una iniciativa en matèria d'igualtat en la diversitat, fruit d'un conveni de col·laboració amb la Generalitat, per al foment d'activitats de formació, recerca, divulgació i sensibilització entorn de la diversitat afectivosexual, familiar i de gènere entre la comunitat universitària.

En aquest apartat s'explicita la necessitat de realitzar un pla d'igualtat en la diversitat, fruit d'un diagnòstic de situació de les diferents realitats de la diversitat de la comunitat universitària. Aquest pla d'igualtat en la diversitat haurà de fixar els objectius concrets que s'han d'assolir, les estratègies i les pràctiques que s'han d'adoptar per a la seva consecució, així com l'establiment de sistemes eficaços de seguiment i avaluació dels objectius fixats.

Per a la consecució d'aquest objectius fixats, la Universitat de València, entre altres, promourà accions de sensibilització, divulgació i formació entorn de la diversitat i especialment, de la diversitat afectivosexual, de gènere i familiar; prestarà atenció, acompanyament i suport en el seu àmbit d'actuació a qualsevol membre de la comunitat universitària durant el procediment de canvi de nom i/o procés de transició i a aquelles persones que pugen ser objecte de discriminacions, d'acord a allò establert a l'article 5 del capítol 1 d'aquest protocol; i adoptarà mesures de suport a la realització d'estudis i projectes d'investigació sobre identitat de gènere, expressió de gènere, diversitat sexual i familiar en tots els seus vessants, alhora que podrà impulsar l'existència de grups d'investigació especialitzats en identitat i expressió de gènere o la creació d'una càtedra.

L'actualitat i actuacions específiques en matèria d'igualtat en la diversitat es publicitaran en el web: www.uv.es/diversitats.

Actuacions davant l'assetjament o comportaments LGTBIfòbics (art. 5)

Fins que no hi haja norma expressa, les actuacions davant l'assetjament per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere així com actituds o comportaments LGTBIfòbics, s'iniciaran amb la presentació de la queixa o denúncia davant la Sindicatura de Greuges (que actuarà com a finestra d'entrada única de detecció de l'assetjament) o davant de qualsevol òrgan de la universitat.

A tots els efectes, s'aplicarà supletòriament i en tot el que no siga contrari al present protocol, allò establert al protocol d'actuació davant de l'assetjament sexual i per raó de sexe de la Universitat de València que estiga en vigor.

Accés i ús de les instal·lacions universitàries (art. 6)

La Universitat garantirà l'accés i l'ús de les instal·lacions universitàries d'acord amb la identitat de gènere sentida, incloent-hi els lavabos i els vestuaris, de totes les persones i adaptarà, si escau, els espais per a fer efectiu aquest dret. Com hem dit adés, cal pensar en la situació d'incomoditat que diàriament viuen les persones *trans*, així com les persones intersex, als vestuaris de la nostra universitat. Per a garantir aquest dret, la Universitat de València estudiarà la disponibilitat i la distribució d'aquest equipament, així com la possibilitat i la viabilitat que siguen unisex. En qualsevol cas, els lavabos i els vestuaris seran inclusius i garantiran la privadesa dins del seu interior.

CAPÍTOL 2. CANVI DE NOM

Al capítol 2 d'aquest protocol es descriuen les dos formes possibles de canvi de nom que es poden sol·licitar (que són independents i compatibles): **canvi de nom d'ús comú** i **canvi de nom d'ús legal**, així com els efectes d'aquests canvis. Els tràmits seran gratuïts en els dos casos, i en cap cas implicaran l'obligació d'aportar o acreditar qualsevol tipus de documentació mèdica.

I. Canvi de nom d'ús comú

Canvi de nom d'ús comú o elegit (art. 7)

El canvi de nom d'ús comú implica el dret a ser tractat i identificat d'acord amb el nom triat a sol·licitud de la persona (o si és el cas, els seus representants legals), de conformitat amb la seua identitat de gènere.

L'art. 1 de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, garanteix aquest dret sense que siga necessari haver rectificat prèviament les dades al registre civil i sense la necessitat d'aportar o acreditar cap tipus de documentació –sense perjudici del que disposa el Decret 102/2018, de 27 de juliol, del Consell, de desplegament de la Llei 8/2017, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana en relació amb la documentació administrativa lliurada a petició de les persones *trans*. La presentació d'aquesta targeta per a sol·licitar canvi de nom d'ús comú no és obligatòria però, en cas que es presente, s'adjuntarà a l'expedient, sense oblidar que aquest no constitueix un requisit obligatori que s'haja de demanar en altres casos.

De nou, cal precisar que la petició de canvi de nom d'ús comú no comporta necessàriament una sol·licitud posterior de canvi de nom d'ús legal. Hi ha persones que, com hem vist, en el seu procés de transició cap al gènere sentit no volen sotmetre's a un tractament hormonal o quirúrgic, a què obliga actualment la normativa estatal, i mentre siga així, no modificaran les seues dades registrals.

Els tràmits per al canvi de nom d'ús comú seran gratuïts, incloent-hi si escau la reexpedició del carnet universitari (fotografia inclosa si així es sol·licita), així com altres certificats sense validesa oficial que hagen d'expedir-se de nou, per exemple, certificats o comunicats acadèmics, o qualsevol altra prestació personalitzada que no tinga caràcter oficial.

Tractament administratiu de la identitat de gènere sentida (art. 8)

D'acord amb el que disposa l'article 9 de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat Valenciana, no s'alterarà la titularitat jurídica dels drets i obligacions que corresponguen a la persona ni es prescindirà del número del document nacional d'identitat o document equivalent, sempre que aquest hi haja de figurar.

Efectes del canvi de nom d'ús comú (art. 9)

1. El canvi de nom d'ús comú tindrà efectes exclusius en les actuacions i els procediments interns de la Universitat de València, especialment en aquells d'exposició pública que es relacionen, sense caràcter exclusiu, a continuació:
 - al cercador de persones, en la intranet i en les diferents plataformes corporatives (Entorn d'usuari, Aula virtual, ENTREU, Portal de l'empleat, etc.),
 - als llistats de classe per a comunicacions i qualificacions acadèmiques,
 - a l'adreça de correu electrònic, nom associat i àlies,
 - al carnet universitari (amb nova fotografia si escau),
 - als censos electorals,
 - a resolucions administratives, segons corresponga
 - i en qualsevol altra prestació personalitzada que no tinga caràcter oficial.
2. Per a fer efectiu el dret d'autodeterminació de gènere de les persones que així ho sol·liciten, la Universitat de València habilitarà els mecanismes administratius oportuns i coordinats per a adaptar els arxius, les bases de dades i la resta de fitxers de l'administració i eliminarà el caràcter públic d'aquelles dades que facen referència al passat en què conste un gènere diferent del manifestat.
3. Pel que fa a l'expedició de títols universitaris o documents de caràcter oficial relatius a les persones que hagen sol·licitat un canvi de nom d'ús comú segons preveu aquest protocol, es mantindran les dades d'identitat registrades a efectes oficials d'acord amb allò que estableix la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones.

II. Canvi de nom d'ús legal

Canvi de nom d'ús legal o registral (art. 10)

En el moment que la persona (o si és el cas, els seus representants legals) modifica les seues dades en el document nacional d'identitat o equivalent i presenta una sol·licitud

acompanyada de la nova documentació, es procedirà a canviar el seu nom legal de les bases de dades de la universitat.

Aquests tràmits seran gratuïts i implicaran l'obligació d'acreditar el canvi de nom de forma oficial, mitjançant còpia del nou document nacional d'identitat o equivalent. La targeta a què fa referència el Decret 102/2018, de 27 de juliol, del Consell, de desplegament de la Llei 8/2017, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana no té validesa a aquests efectes.

Efectes del canvi de nom d'ús legal (art. 11)

El canvi de nom d'ús legal tindrà efectes en tots els documents oficials i de gestió administrativa de la Universitat de València. Aquests canvis comprenen, a més dels que s'enumeren en l'apartat 1 de l'article 9, tota la documentació oficial (títols i certificats acadèmics de caràcter oficial).

Reexpedició de títols o documents oficials (art. 12)

La nova tramitació i expedició de títols i documents oficials amb data anterior a la rectificació registral es fa a petició de la persona interessada, d'acord amb allò que estableix la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones. Els tràmits seran gratuïts, i implicaran l'obligació d'acreditar la rectificació registral amb una còpia del nou document nacional d'identitat o equivalent.

És important assenyalar que la reexpedició de títols no serà possible al·legant un canvi de nom d'ús comú. La targeta a què fa referència el Decret 102/2018, de 27 de juliol, del Consell, de desplegament de la Llei 8/2017, tampoc té validesa a aquests efectes.

CAPÍTOL 3. PROCEDIMENT

Sol·licitud (art. 13)

La persona interessada (o si és el cas, els seus representants legals) sol·licitarà el canvi de nom i/o reexpedició de títols o documentació oficial a través d'una instància general o conforme al formulari corresponent que figura a l'annex II o III d'aquest protocol respectivament. Aquests formularis estaran també disponibles al web del Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat.

En el cas de primera matricula d'estudiantat o en el moment de l'ingrés o alta del PAS o PDI que no haja realitzat el canvi de nom d'ús legal, es farà d'acord a les dades que figuren en el seu document nacional d'identitat o document equivalent, d'acord amb la legislació vigent, i amb la finalitat que el seu nom d'ús comú aparega en la documentació administrativa associada se li facilitarà informació i se li lliurarà el formulari de sol·licitud de canvi de nom que figura en l'annex II d'aquest protocol per tal que realitze la petició.

Presentació (art. 14)

La presentació de la sol·licitud implica l'acceptació i el consentiment informat per a iniciar els tràmits oportuns en els termes d'aquest protocol.

Una vegada emplenada i signada, junt amb la documentació requerida, la sol·licitud de canvi de nom i/o reexpedició de títol o altra documentació oficial s'ha de presentar per registre d'entrada en el centre o servei corresponent. Aquesta petició es derivarà al Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat que actuarà com a finestra d'entrada única a fi de preservar la confidencialitat del procediment i activar la coordinació amb la resta de serveis implicats.

Execució (art. 15)

Rebuda la sol·licitud, es comunicarà la correcta recepció a l'adreça electrònica que s'ha fet constar, i s'iniciarà el procediment per a començar la nova acreditació i els possibles canvis en la documentació administrativa en coordinació amb la resta de serveis universitaris implicats en cada cas.

Una vegada realitzats els canvis, les unitats gestores i/o serveis implicats informaran al Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat que, al seu torn, comunicarà la resolució a la persona sol·licitant en el termini màxim d'un mes.

Tractament de les dades personals (art. 16)

Pel que fa al tractament de dades personals, de caràcter sensible, es garantirà la confidencialitat de les dades tractades en els expedients en els termes previstos en la normativa vigent.

CAPÍTOL 4. TRACTAMENT INTERN DE L'EXPEDIENT

En aquest apartat es detalla el tractament intern de l'expedient i la coordinació de les actuacions, responsabilitat del Vicerectorat competent en matèria de diversitat.

Coordinació de les actuacions amb els serveis implicats (art. 17)

El Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat coordinarà les actuacions entre els serveis universitaris implicats (Servei d'Informàtica, centres i facultats, Servei de Recursos Humans, altres...) i,

A. en el cas d'una sol·licitud de canvi de nom:

1. Informa en primer lloc al centre o servei implicat per la sol·licitud (en cas que la sol·licitud s'haja dirigit directament al Vicerectorat),
2. Després, sol·licita a l'administrador/-a del centre o servei implicat que efectue els canvis pertinents en la base de dades a que té accés, segons disposa l'article 9 de la

Llei 8/2017, de 7 d'abril, i als efectes de canvi de nom d'ús comú o d'ús legal segons es tracte.

3. La secretaria del centre o servei realitza els canvis pertinents, lliura la nova documentació (carnet universitari) directament a la persona sol·licitant i informa al Vicerectorat.
4. El Servei d'Informàtica supervisa els canvis realitzats des de la secretaria del centre o servei, realitza els canvis adients pertinents i facilita un nou compte de correu electrònic amb el nou nom (triat o legal) a la persona sol·licitant i informa al Vicerectorat.
5. El Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat comunica a la persona sol·licitant els canvis realitzats i tanca l'expedient.

B. en el cas d'una sol·licitud de reexpedició de títols o documentació oficial:

1. Informa en primer lloc al centre o servei implicat per la sol·licitud (en cas que la sol·licitud s'haja dirigit directament al Vicerectorat),
2. Després, sol·licita a l'administrador/-a del centre o servei implicat que efectue els canvis pertinents en la base de dades i reexpedisca la documentació.
3. La secretaria del centre o servei realitza els canvis pertinents, lliura la nova documentació directament a la persona sol·licitant i informa al Vicerectorat.
4. El Servei d'Informàtica supervisa els canvis realitzats des de la secretaria del centre o servei, realitza els canvis adients pertinents en la base de dades de la universitat i informa al Vicerectorat.
5. El Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat comunica a la persona sol·licitant la resolució i tanca l'expedient.

Coordinació de les actuacions amb altres serveis (art. 18)

El Vicerectorat amb competències en matèria de diversitat coordinarà si escau les actuacions amb altres serveis universitaris indirectament afectats per la sol·licitud de la persona interessada.

Disposició transitòria

Es garantirà el funcionament dels actuals serveis que es presten a les persones que formen part de la comunitat universitària que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada fins que s'habiliten els mecanismes administratius oportuns i coordinats per a adaptar els arxius, les bases de dades i la resta de fitxers de l'administració i que, en tot cas, no podrà ser superior a sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta normativa.

Disposició final

Aquest protocol de la Universitat de València entra en vigor al dia següent de la seua publicació en el Diari Oficial de la Generalitat València.

El protocol, i l'informe explicatiu que l'acompanya, han estat elaborats per l'equip de la iniciativa *diversitats*: ruth m. mestre i mestre, cap d'iniciatives de diversitat, i Sela Andreu Muñoz, tècnica de diversitats. Des d'ací volem agrair també la participació i supervisió del treball realitzada per membres del col·lectiu Lambda; per Víctor Manuel Merino Sancho, professor de la Universitat Rovira i Virgili i per l'equip que lidera Pep Devís Devís, professor de la Universitat de València; perquè sense la seua col·laboració, professionalitat i compromís no hauria estat possible culminar aquest document.

València, a 27 de maig de 2019.

Annex Consell de Govern... 20-6-19
Punt... 16... ordre del dia.
ACGUV... 138/2019
València, 21 juny 2019
LA SECRETÀRIA GENERAL

